Norman Károly

Darázsfészek

XXXI. Szellemi szféra

– Nem tudom, mit várnak tőlem. Ha azért írtak, mert vissza akarták adni ingyen és bérmentve a dolgozatomat és a kódexlapokat, nyugodtan föladhatták volna csomagban. Maguk akarnak valamit tőlem, de nem tudják, mim van, sőt mi is vagyok én mára. Tudják, kicsoda volt Agobardus, ha volt egyáltalán; annyit tudnak, hogy beleütköztem a maguk problémájába, és most megtudják, hogy nem találtam odakint semmi nyomát. Most ráébrednek, hogy semmim sincs, amit használhatnának.

– Kedves Párssay úr, a kódexlapok a könyvtár tulajdonában voltak. Mit ért azon, hogy visszaadni? – Barbara váratlan megszólalására percnyi csönd támadt.

– Én rövid ideig dolgoztam ott. de ennyi idő alatt nem tapasztaltam, hogy valakinek is kellettek volna. Már akár valódiak, akár apokrifek, századunk kézművességéből.

– Ezért aztán húsz évig abban volt, hogy ehhez önnek jussa van. Azon az alapon, hogy senki sem használta, de ön megtalálta. Gyémántokról is így szoktak gondolkodni ezen a bolygón. Sőt emberekről is.

Kósza óvatosan Sanyi bácsi felé sandított, aztán Párssayra sem nézve: – kedves kolléga. Mi kutatók vagyunk itt, páran. Ha lehet, tegye félre a lelki problémáit. Ha lehet, ne beszéljen hülyeségeket, kivéve, ha majd Ursanti kollégával összefut.

„Vagy ami marad belőle" – morogta Sanyi bácsi.

– Jól van. Húsz éve én bölcsész diplomázó voltam, és ezekkel a lapokkal, tökéletesen váratlanul és csodaképpen, robusztus kincs hullott az ölembe, mert én voltam az ifjú hölgy egyik elődje. Minden kinyílt, szakmai választások, a nagyvilág, originális és unikális kutatási lehetőségek, virágzott a remény.

– Nem az egyik – Szilvia a ruhásszekrénye felé nézett, az egyetlen irányba, amelyet nem takart valaki.

– Micsoda? – nézett rá Párssay.

– Nem az egyik, henem *az*. Maga után, vagy tíz évvel, én következtem, és köztünk senki.

„Milyen szerencse" – gondolta Vespay.

– Egy kutató ne házasodjon meg.

„Ez megbolondult” – tűnődött Vespay. Volt egy csaknem velekorú diplomázója, aki természetesen önmagát zseninek képzelte, de ugyanilyen, magas véleménnyel volt Vespayról is; és amikor hírét vette az esküvőjének, keresetlenül rámérte: „Aki zseni, az ne nősüljön meg!”, pedig nem is ismerte Mártát. Nyilván jó házból származott, kellően felvértezve koncepciókkal a csillagokig ívelő pályafutás külső feltételei felől. Mégis... – Hogy jön ez ide!?

– Nem mehettem volna világgá – vont vállat Pársay.

– Kicsit gyorsítsunk – morgott Sanyi bácsi. – Ha itt most mindenki nekiáll az életútját végigmesélni, pláne idegen szavakkal...

– Én nem kultúrtörténész vagyok, vagy nem csak. Sajnos rovarszakértő sem, bár egy darabig hittem, hogy majd az leszek. Én filozófus vagyok. Maguk nyugodtan azt gondolhatják, egy eleven darázsfészekkel a fejükben, hogy ilyesmire semmi szükségük. Többet tudnak, mint amit én tudtam.

– Nincs mindenkinek a fejében egy darázsfészek – morgott Sanyi bácsi.

– De van – mondta Kósza. – Ráadásul mindegyikünknek ugyanaz. Ha Sanyi bácsi abbahagyja a morgást, Pársay kolléga elmond valamit. Károly... kolléga... pontosan tudja, mivel foglalkozom én szabad időmben a dekanátuson. Végre valaki az értékén kezeli. Ismerek egyetemi kémiaprofesszort, aki ötven évesen kezdett bele a filozófiatörténetbe.

– Igen, rendben – Pársay folytatta. – Némileg már utáltam, amit a saját eredeti pályaválasztásom felől megtudtam, hogy mik a valós lehetőségek, hogy milyen is közelről a bölcsészet, és kik a többiek, akikkel majd közös szakmai fermentációban rohadhatok könyökkopásig. Nem egészen olyan volt, amilyennek kiskamasz koromban elképzeltem, fáraók, Akropolisz, legendák; gondoltam, most majd előre menekülök. Itt felejtettem a lapokat és a majdnem kész dolgozatomat. Azt hittem, tragédia, és volt rá húsz évem, hogy különböző narratívákkal feldolgozzam. Néhánnyal most talán mégis próbára teszem az öregúr türelmét. Az egyik értelmezés szerint az Agobardus-eset tiszta világi költészet, és jó fantáziájú, középkori fantasztikus-novellista műve. Lehetett akár ugyanaz a cél, ami a Biblia megalkotása idején volt, hogy tanulságos állatmesékkel is vezéreljünk hívő népeket. Ez esetben semmivel sem kevesebb a morális értéke, mint a „Mózes a lángoló csipkebokornál” sztorinak, legföljebb már nem foglalható a Szakrális Főkeretbe, remélem, nem sértek meg senkit. Nyugtattam magamat, ugyanannyi lehet a tárgyi valóságtartalma, nem vesztettem sokat. Egy másik lehetséges narratíva komorabb. Ha én természettudományos lelkületű vagyok, nem követem el azt a bohém marhaságot, hogy a kódexlapok nyomán külföldre pattanok. A legkevesebb, minden

tisztességes rendőr vagy természettudós ezt tenné, fogom a kódexlapokat, és kinyomozom, milyen úton kerültek a könyvtárba, egyáltalán mikor születtek, karbonmódszer ugye, ki volt a szerzőjük, mi indíthatta, és ha ebben a tárgyi környezetben bárhol tényleg felbukkan Agobardus a darázsfészkével, na az, nemdebár... Eszerint előbb-utóbb vissza kell térnem ide, fölvenni az elejtett fonalat, ha még lehet...

– Világhír, nem vitás – Kósza nem tudta megállni.

– Már nem érdekel az ilyesmi. Én nem találtam odakint Agobardust. A legvalószínűbb az volt, hogy ez is egy allegorikus történet, csak modernebb kivitelben, mint Lót és a meteorhullás, vagy a mediterrán lemeztektonika. Ámde már nem Agobardus a valóságteszt, hanem az ifjú hölgy, Agobardusra visszahatólag. Ha volt Agobardus, akkor ez lehetséges ma is; ha ez lehetséges ma, akkor lehetett Agobardus is.

– Hogy jön ide a filozófia? – morogta Sanyi bácsi.

– Mesdames et Messieurs. Amikor a konkrét tudomány megakad, azaz eléri a határt, amely persze folyton kitolódik, akkor a tudomány fölötti, azon kívüli, mégis a tudomány felől való gondolkodáshoz kell folyamodnia. Metatudáshoz. Heurisztikus támaszokat keres, minden varázslás, minden világmagyarázó vallás is filozófia, ez a vallások egyik szála. De az a csillagjóslás, az alkímia, a számmisztika vagy a tényleges, korszerű szinten űzött természetfilozófia alapja is. Ha nem tudjuk, mi tartja össze a világegyetemet, és még nem született meg Newton vagy Einstein, vagy a mai részecskefizika, akkor van a spekuláció, amely azonban jó esetben nem akadályozza a dolgok szaktudománnyá válását, hanem megágyaz neki. Vannak a megakadások, és az emberek tanácstalanok, mert új a helyzet, nincs recept. Akkor, uram, ha hiszi, ha sem, spekulálni kell. Kant egykor, fiatal korában, bolygókozmogóniával foglalkozott, de ennek az érdeméhez még kevés volt a csillagászatban felhalmozódott ismeret. Tizenöt évvel később már magasabb általánosságban spekulált, és felbecsülhetetlent alkotott, mert nagy kutató volt. Ez az út nyitva áll minden pályaelhagyó és visszatérő, és minden kivénhedt zseni számára.

– Nem ugyanaz, a kémia megakadása, vagy csak a professzoré – szaladt ki Vespayból.

– A tudomány megakadása az emberiségnek a tudósokban fáj – Barbara közben élesen figyelte Párssayt.

– Én is vagyok abbahagyott pályán, nekem is volt filozófia olvasni, tudok ókori filozófust, aki megoldotta a jó államvezetés summa elméleti problémát, és Szirakúzában fogott megbízást, alkalmazni gyakorlatban, utána az eredmény miatt eladták rabszolgának – mosolygott Wasp nyájasan Párssayra. – Volt errefelé jobban modern filozófia ugyanígy.

– Arrafelé is – csücsörítette a száját az orra felé kajánul Sanyi bácsi.

– Van itt minden, kémektől rendőrbiológusig, már filozófus is, de van valaki, aki nincs – Wasp elkomolyodott.

– De van – nézett Waspra Barbara mosolytalanul. A darázsfészek a dolgok egyik fele. A másik Szilvia elméje, gondolkodása, egész lelke, és talán soha senki sem fordult még afelé nagyobb erővel. És igen, ennek a Kószának is igaza van, itt mindenki fejében ugyanaz a darázsfészek lakik, de akkor a konstrukció másik fele a minden résztvevő lelke. Annyira pedig, amennyire filozófus van itt, igenis van pszichológus is. Nem az egyetem a szaktudás végső forrása, az jó esetben lehet a kezdet vagy a mankó. Nem attól hiteles egy filozófus, vagy egy etológus, mert kijárta a filozófiai vagy az etológiai iskolát. Páran itt nem engedhettek meg maguknak egyetemet, kettőt Barbara jól ismer. Nem attól igazi pszichológus valaki, mert jó családból való úrigyerek, és végigseggelt öt évet, alig kinőve a kamaszkorból, és szerzett valamilyen pecsétes papírt. Ha valaki árván nő fel és intézetből szabadult, még ilyenekkel is kénytelen volt tapasztalatokat szerezni. Bőven van rá oka, hogy tárgyak, vagy önmaga lelke helyett a másoké felé forduljon; mi több, aligha olvasott kevesebbet efelől.

– Mi nincsen? – kérdezte Pársay.

– Én gondoltam pszichológus – Wasp homlokráncolva fordult Barbara felé.

– Már ezt hogy érti? Én egészen komolyan gondolom a filozófiát.

– Nem gondolok magának ápolók – nevette el magát Wasp – nem mondtam pszichoterapeuta.

XXXII. Bélbaktériumokrul

– Az se lenne kutya, ha maga hamisította a kódexlapokat, a dolgozatához apo... apo... hamis bizonyítéknak – morogta Sanyi bácsi.

– Apokrif – mondta Pársay elhűlve. Húsz év során föl sem vetődött benne, hogy valaki így is megközelítheti az esetet.

– Na, nyugalom. Én rendőrségi darázsszakértő vagyok. Muszáj voltam utánaolvasni, hogyan kezel a rendőrség eseteket. Gyilkosok hivatkoznak belső hangokra és látomásokra, aztán kiderül, hogy csak törlesztettek, mert önérzeten rúgták őket, vagy meg akarták szerezni az életbiztosítást. Akinek itt ilyesmi jut eszébe, az rendőr, akinél a rosszhiszemű kétely foglalkozási ártalom.

– Vagy kémelhárító – Wasp már kacagott.

– Már az előbb sem értettem ezt a kémdolgot. Már a szállónál azt hittem, hogy én... Hogy miattam...

– Ma már nem gyanús minden paranoid külföldi – nyugtatta meg Vespay –, kivéve Ursantit. Majd talán még megismeri.

– Mégis, mire kellek én itt?

– Nagyon érdekes lehet, miket gondol a darázsfészkekről valaki, aki húsz éve elvesztett az ilyesmivel minden kapcsolatot – mondta Kósza.

– Nem tudja véletlenül, mi a teendő a jelen helyzetben? – Sanyi bácsi epés ingerültsége felerészben Párday, felerészben Kósza felé irányult.

– Majd eladjuk rabszolgának – Wasp megint boldogan kacagott. Aktív korában zárkózottabb volt.

– Érthető a kedves papa aggálya, végtére is a lányáról van szó – Párday mérge csak lassan csillapodott.

– Nem Sándor Bácsié a lány. Nem magát kellett elhárítani, hanem engem, mert én voltam hírszerző. Bácsi elhárított, nem jöhettem nézni lányomat, tudni, hogy van nekem. Nem csak kutatóknál nehézség egy család és hasonlók.

– Nem csak nehézség... – suttogta maga elé Szilvia, alig hallhatóan, mégis mindenki meghallotta, és elnémult, különféle okokból.

***

– Előbb még a rendőrség... Vagyis... – kezdte Párday.

– Ha nincsenek a darazsak, én már nem élek – mondta Szilvia. – Van egy barát... volt iskolatársam, az mesélt hírekről, hogy errefelé kéjgyilkos működik. Elképzelni sem tudtam, hogy pont én...

– Persze, normális ember mindaddig, amíg

– Bertalan! – csattant fel Vespay.

Sanyi bácsi elszánta magát, hogy gyökerében fojtja el a Kósza-problematikát. Az a baj, hogy egy értelmiségi általában nem tudja befogni a száját. – Szilvia hajába beköltözött egy lódarázsfészek. Megtámadta egy kéjgyilkos, akit kivégeztek a darazsak. Ilyenkor hivatalból vizsgálódni kezd a rendőrség, amihez szakértőként felkérték Vespay urat. Nem a darázsakció érdekelte őket, hanem a kéjgyilkos mozgását akarták rekonstruálni, mondjuk, hogy a többi esetét is feltérképezhessék. Nem kell a rendőri túlérdeklődéstől félni, Vespay különben is elhárította már őket.

Párday kerek szemekkel, percekig nézett maga elé a következő némaságban. Elképzelte Szilviát és a kéjgyilkost, összecsúszott a kép a Jó Pásztor történetével, ódon legenda helyébe véres valóságként. Ezt a középkori író nem írhatta volna meg, ha nem látja a saját szemével. Hiszen ettől megrendül a lélek. Ha minden bibliai történet mögött is szemtanú

állt, az éppen az ő koncepciója volt, az eredeti vállalkozása. Agobardust illetőleg eloszlottak a kétségei.

– Amikor én a megbízatást elvállaltam, egy kolléga, a legalább másfél évtizede ideköltözött Ursanti, a nyomomba szegődött. Őt speciel a darazsak érdekelték, vagy talán amire használhatók volnának – szólalt meg Vespay.

– Ursanti kém, ez biztos – mondta Sanyi bácsi. – Akár van értelme, akár nincs, házalhat a darázsüggyel. Ez Szilviára nézve katasztrofális volna. Akár valami tébolyult katona, akár egy kutatóintézet, akár a reklámipar vagy a bulvársajtó találna magának bármi ígéreteset az esetben, Szilvia elveszett. Attól nem féltem az emberiséget, hogy a hadsereg szuperkatonákat fejleszt ki lódarázsfészkek beépítésével. De azért egy-két emberéletet megérne nekik ezzel játszadozni, az atombomba első példányara is lakossági közönséget szerveztek Kelettől Nyugatig. Mármost én ugyan nem vagyok Szilvia apja, de...

– Aha, vagy Szilviát üvegketrecben, pénzért mutogatni...

– Pofa be.

– Nyüzsögnek itt a kémek, elhárítók, titkosszolgálatok, kéjgyilkosok és rendőrségi szakértők. Igazi filozófiai problematika – Pársay kedélye tökéletesen helyrebillent. – Itthon vagyok. Uránnal üzletelni, vagy filozófusnak lenni.

– Explosive class number one. Nem csak ebben az országban. Nem csak ebben az évszázadban.

– Lehet, hogy nem is csak ezen a bolygón. A világegyetem tele van robbanásokkal. Talán az Ősrobbanás is a filozófiával kezdődött. Hegel valami hasonlót mondott. Rendben, akkor folytatom. Azon is töprengtem, hogy egyetlen kivételes példányban fordult-e elő a kultúrtörténetben az Agobardus-osztályú eset. Ha valódinak vesszük, most már itt a második, ez erős válasz a kérdésre. De messzebbre jutottam. Az Agobardus-történet szerint a darazsak és a pásztor között szabályos szellemi kapcsolat alakult ki, a pásztor hangulata, indulatai, gondolatai, szándékai vezérelték a fészket, sajátos szervvé alakult, az agya közvetlen kiterjesztéseként. Mivel a történet szerint a fészek akcióban, legalábbis egy ideig, túlélte a pásztort, nem merült ki a kapcsolatuk vezérlésben. A fészek önálló szellemi entitásként lépett szövetségre a pásztorral, akár tőle tanulta aztán a bosszúálló morált, akár sem. Azon töprengtem, hogy van-e bármi rendkívüli egy efféle élettani fejleményben, még ha egyes esetekben szenzációs jelenségekben mutatkozik is meg. Arra jutottam, hogy ellenkezőleg.

– Ezt már előadta valahol? – Kósza az emlékezetében kaparászott, ami Pársayról a Neten elérhető volt, azt már mind föltérképezte, de abban efféle eszmék nyomára sem bukkant.

– Nem vagyok meghúzatva. Majd mint Kopernikusz, a halálom előtt. Világszerte szívélyesen fogadják a kutatókat az őrültek házában.

– Hallgatjuk. Mind a nyolcan.

– Nyolcan!?

– Találja ki, kicsoda a nyolcadik.

– Gondolja, hogy éppen én hagyom ki az ifjú hölgy darázsfészkét? Nagyon téved. Jelentősen többen vagyunk, legkevesebb kétszer ennyien. Épp erről fogok beszélni. Mesdames et Messieurs, ne aggódjanak, nem leszek hosszú. Legalábbis most még nem. Ha hülyeséget beszélek, majd helyreigazítanak a jelen lévő szakmabeliek.

Ugyebár egy felnőtt ember körülbelül negyven billió olyan sejtből áll, amelyek genetikailag egyneműek: mind, egytől egyig, az egyetlen petesejt osztódásával jöttek létre. Bár az élő sejt önálló entitás, akár mozogni, helyet változtatni is képesek volnának, ezt mégsem teszik, mert a születésüktől szerkezetbe vannak foglalva, a szabadságuk annyi, mint az alkatrészé. Ez nem egészen tiszta ügy, olyan további alkatrészeik is vannak, amelyek az eredeti szabadságukat egzisztenciális előnyökért történelmileg feladták, és mivel afféle élvonalbeli fertőzők, azaz rendesebb vírusok és baktériumok módjára, a genomjukat is beépítették a gazdasejtébe, avégből, hogy az az ő alkatrészeiket is állítsa elő. Ez nem megy túl a tűréshatáron, azaz nem a gazdasejt életvitelének a rovására történik, hanem ezek sejten belüli együtt élők, a sejten kívül már életképtelenek. Az eredetük egy baktériumfaj, Rickettsiák, a mai önálló utódaik a foltos lázat és hasonlókat okoznak. Talán nem mindenki biológus itt, tudok valakinek újat mondani. Ezek a lények energia nagyfogyasztók, szőlőcukrot és borkősavat esznek, de mivel a sejtekben hőszigetelt környezetben élnek, nagy energiájú az excrementumuk is. Nehogy kigyulladjanak, ugye, mint kazán, ha fűtik, de elzárják a radiátorokat. Amit kiválasztanak, az ATP, minden fehérje alapvető energiaanyaga. Enélkül az együttélés nélkül nem volna lehetséges a soksejtű élet. Valamikori, egysejtű őseink talán táplálékként kebelezték volna be őket, de a későbbi használat nagyobb evolúciós előny. Ma mitochondrium néven sejtalkotó szerkezetnek vesszük őket. Ezeket minden ivarosan szaporodó lény az anyjától örökli, mi is, a beépült genomrészletükkel együtt, a petesejttel. Ha jól érzik magukat, szaporodnak a sejtben. Ha ezeket külön számolnánk, a negyven billió sokszorosát kellene mondani. De ezt még vegyük közvetlenül a magunkénak. Nagyon mély részletekre nem vagyok felkészülve, de eddig rendben?

Három szólamú „igen”: Kósza, Vespay és Szilvia nagyon figyeltek.

– Nincs tehát újdonság abban, hogy a szorosan együvé sorolható, sok billiónyi alkatrészünkön kívül változó számú, egykori bevándorlót is a részünknek tekintsünk. Mint ország, amikor migránsok telepednek le benne, kölcsönös haszonra. A Rickettsiák számára egy eukarióta sejt olyan, mint mondjuk Andrew Stephen Grove számára Amerika volt. Vagy mint az ifjú hölgy az új, bevándorló őrző-védő szolgálatának az amazon hadserege számára.

– Gondolkodott azon, hogy mi lesz velük tavaszra? – kérdezte Kósza.

– Nem tudom, hogy Agobardus darázsfészke hány telet élt át, de a kódex egynél többet sugall. Ez kritikus tesztkérdés, afelől, hogy ezt a történetet kitalálta-e valaki, vagy tényleges; tavaszra eldőlhet. A ló-darazsak ugyan genetikailag sok évet átélő létforma, de darázsegyed-szempontból beltenyészet, a fészek szempontjából pedig egynyári lény. Nyár végére, amikor a hőmérsékleti és a növényzeti viszonyok megfelelőek, kifejlődnek az ivaros darazsak. A hímek megtermékenyítik a leendő királynőket, akik a begyűjtött spermával elvermelik magukat a jövő tavaszig, a többi darázs gyorsan elpusztul, mert nincs fehérje-utánpótlása, ami a szerkezetük elhasználódásának a helyreállításához kellene. Ilyenkor a természetben a darázsfészkek elnéptelenednek, tavasztól a királynők újakat építenek, mindegyik egyet. Léteznek azonban többéves kort megérni képes rokon fajok is. Ez az életvitel tehát nem szentírás, hanem a fészeknek az évszakváltós helyekhez alkalmazkodó létmódja. Nem vagyok etológus, szakkutatók kellenek ahhoz, hogy összegezzék azokat a körülményeket, amelyek lehetővé tennék a fészek évelő életmódját. De biztos hozzájuk tartozik a stabil tápanyagellátás, a stabil hőmérséklet, az elhasználódott petézőgép királynő utánpótlásának lehetősége, a védhető környezet. Ennek az optimális együttese valószínűleg az ember. Akár laborban, akár a fejében.

– Ezt így le is írta? – Vespayt lenyűgözte a kerek előadás.

– Persze. Volt rá húsz évem, hogy meg is tanuljam. Nem gondoltam volna, hogy tényleg előadhatom. Darazsakkal foglalkozó etológus talán kutathatna ilyen irányban. Volt, hogy azt hittem, én leszek az.

– Na igen. Mi itt hagytuk félbe – sóhajtott Kósza. – De emberfejben nem gondolkodtunk.

– Igen, abban nem szokás – Barbara nagyon jól szórakozott, de csak Wasp vigyorgott rá, töprengve, hogyan lehetne ezt angolul elsütni.

– Akkor még – tette hozzá Vespay.

– Ha ez így van, akkor a darazsak evolúciójának az első számú ellensége a fodrászat – nevetett Szilvia –, legalábbis a laborkorszak előtt.

– Amikor megtudtam, hogy a varjak intellektusa a csimpánzé szintjén áll, arra gondoltam, hogy előbb-utóbb a többi faj is az értelmes működésmódra lép, az ember után. Legföljebb az a kérdés, hogy ebben a folyamatban benne lesz-e az ember valahogy, akár directement, akár a hagyatékával; vagy pedig végbemegy-e magától mint a környezet erőteljes változása közepette hatékony evolúciós lépés. De hadd folytatom.

Volt-e, vagy akár van-e hasonló élettani együttes, kérdeztem magamtól, mint Agobardus és a darázsfészke? Hogy ugyanis változó egyedszámú, egy emberrel szorosan, kölcsönös haszonnal együtt élő kolónia, amely nem a sejtekbe férkőzött be, hanem azokon kívülre szegődik el a gazdájához, ha nem is feltétlenül a hajába? És az élettanon túlmenően, akár a gazdája szellemi életvitelébe, morális magatartásába is beleszól? Persze, hogy van. Ősi időktől, a legáltalánosabban, mindenkiben, annyira, hogy nélküle elpusztul az ember. Az a legújabb, ahogy olvastam, hogy olyasféle tételekben is aktívan részt vesz, mint például a depresszió, a hormonhangolásokon át az agresszió, szelídebben a vállalkozókészség, erkölcsi kihatásokkal; a táplálkozás vezérlése; vagy az öregkori elhülyülés. Már tudtam, mielőtt elkezdtek divattá válni efféle publikációk, nem lepett meg. Ugye tudják, miféle kolóniák ezek? Szóval csak óvatosan az antibiotikumokkal.

– Azt akarja mondani, hogy ha rossz a hangulatom, kérdezzem meg a bélbaktériumaimat, mit ennének az én szájammal, hogy jókedvem legyen? Valójában ők diktálják, amikor hagymára támad étvágyam? Békeidőben pedig tanítsam meg beszélni, zenélni és csillagászatra a mikrobiomot, ha már belém van zárva? Szóljon, ha rossz gyógyszert ír a körorvos, amit tisztán lát a szememmel? – azzal Kósza felpattant, Vespay követte, és ott álltak, egymás mellett, víg izgalomban, ami főleg kutatókat késztet csillapíthatatlan aktivitásra, bizonyos euforikus helyzetekben. A fajok közti életszövetség ősi adomány ezen a bolygón, amíg süt a Nap. Végtelen nagyságú, izgalmas kutatási terület. Kimérák, mesterséges intelligenciák, rovarkolóniák – kell ide még nagy halom szakember, neurológus, bakteriológus, biokémikus, informatikus, filozófus; ez a darázsfészekügy csak kis lépés, a hozzá kapcsolódó rémlátások a gyerekmesék világához tartoznak. Ha valamely politikának tudományos akadémiák szemétdombra hajítására támad gusztusa, újak csíráznak ki a szövetséges fajok sokaságának televényéből, minden politika bízvást belefullad.

– Na, nyugi-nyugi – mondta Pársay ijedten. De már elkésett. Szilvia hajából kirobbantak a darazsak, és az egész szobában áramolva szabályos, gyönyörű alakzatokat vettek fel, amelyek egymásba folyamatosan átalakultak. A társaság gyönyörködve szemlélte az ünnepi táncot, amihez

bizonytalan delírium társult, a kísérő zenei hangzás keltette. Szilvia nagyon örült, hogy senki sem figyel fel rá, mi zajlik mindeközben az ő testében, sajátos változataként annak, amit Kósza és Vespay élt át, meg valamivel korábban például Arkhimédész.